

فهرست

دین و زندگی انسانی دهم

تست	درس نامه	
۱۳	۸	درس اول هدف آفرینش
۲۳	۱۸	درس دوم پر پرواز
۳۳	۳۰	درس سوم خود حقیقی
۴۱	۳۶	درس چهارم پنجره‌ای به روشنایی
۵۴	۴۸	درس پنجم آینده روشن
۶۶	۶۲	درس ششم منزلگاه بعد
۷۵	۷۲	درس هفتم واقعه بزرگ
۸۴	۸۰	درس هشتم فرجام کار
۹۴	۹۰	درس نهم آهنگ سفر
۱۰۲	۹۸	درس دهم اعتماد بر او
۱۱۱	۱۰۵	درس یازدهم دوستی با خدا
۱۲۳	۱۱۷	درس دوازدهم یاری از نماز و روزه
۱۳۲	۱۲۹	درس سیزدهم فضیلت آراستگی
۱۴۰	۱۳۶	درس چهاردهم زیبایی پوشیدگی

دین و زندگی انسانی یازدهم

	۱۴۵	بخش اول تفکر و اندیشه
۱۵۵	۱۴۷	درس اول هدایت الهی
۱۶۹	۱۶۳	درس دوم تداوم هدایت
۱۸۰	۱۷۵	درس سوم آخرین پیامبر
۱۹۱	۱۸۴	درس چهارم معجزه جاودان
۲۰۵	۱۹۷	درس پنجم مسئولیت‌های پیامبر ﷺ
۲۲۰	۲۱۳	درس ششم پیشوای اسوه
۲۳۳	۲۲۴	درس هفتم امامت، تداوم رسالت
۲۴۶	۲۴۱	درس هشتم جان و جانشین پیامبر ﷺ
۲۵۵	۲۵۰	درس نهم وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رسول خدا ﷺ
۲۶۵	۲۶۱	درس دهم احیای ارزش‌های راستین
۲۷۵	۲۶۹	درس یازدهم جهاد در راستای ولایت ظاهری
۲۸۳	۲۷۹	درس دوازدهم عصر غیبت امام زمان <small>عجل الله تعالی فرجه</small>
۲۹۵	۲۸۷	درس سیزدهم در انتظار ظهور
۳۰۷	۳۰۲	درس چهاردهم مرجعیت و ولایت فقیه
۳۱۹	۳۱۳	درس پانزدهم رهبری و مردم
	۳۲۳	بخش دوم در مسیر
۳۳۰	۳۲۴	درس شانزدهم عزت نفس
۳۳۹	۳۳۵	درس هفدهم زمینه‌های پیوند
۳۴۷	۳۴۴	درس هجدهم پیوند مقدس
	۳۵۱	پاسخ‌نامه تشریحی
	۴۳۵	پاسخ‌نامه کلیدی

اعتماد بر او

درس دهم

هدف کلی توجه به نقش توکل و اعتماد به خدا در تقویت عهدها و پیمانها و تسریع در حرکت به سوی خود

مفاهیم اصلی

حقیقت توکل

شرایط توکل

﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾: «آیا خدا برای بندهاش کافی نیست؟»
اکنون که با آینده انسان در جهان آخرت آشنا شدیم و دانستیم که سرنوشت ابدی انسانها براساس رفتار آنان در دنیا تعیین می‌شود، لازم است بار دیگر با خدای خود «تجدید عهد» کنیم و عزم نمائیم تا راه زندگی را محکم‌تر و مطمئن‌تر از گذشته، همان‌گونه که خدا از ما خواسته است، بپیماییم.
در این درس با یکی از عواملی که سبب تقویت اراده و عزم می‌شود آشنا می‌شویم.

توضیح

درس ابتدا حقیقت توکل را تبیین می‌کنیم و سپس دو شرط مهم و حیاتی را برای انجام توکل بیان می‌کنیم.

یکی از عوامل تقویت‌کننده اراده و عزم، توکل به خدا است. در این

سورة زمر، آیه ۳۶

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ:
کفایت خداوند برای انسان

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ
آیا خدا برای بندهاش کافی نیست؟

کفایت خدا برای بندگانش

بیان می‌کند. اگر انسان بندگی خدا را بکند، خداوند برای او بس است و بنده خدا نیازی به غیر خدا ندارد، زیرا خداوند همیشه پشتیبان اوست.

۱- **أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ**
این آیه با استفهام تأکیدی مطرح شده و کفایت خداوند را بر بندگانش

حقیقت توکل بر خدا

(معنی توکل)

- توکل بر خدا به معنای اعتماد به خداوند و سپردن نتیجه کارها به اوست.
- انسان متوکل خداوند را تکیه‌گاه مطمئن خود می‌یابد و در عین عمل به وظایف، آموزش را به او واگذار می‌کند و خود را تحت حمایت خداوند قرار می‌دهد. ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾

(آگاهی خداوند از مصلحت انسان)

- انسان متوکل می‌داند که در صورت انجام وظیفه، هر نتیجه‌ای که به دست آید، به مصلحت اوست، گرچه خود به آن مصلحت آگاه نباشد؛ زیرا خداوند آینده‌ای را می‌بیند که ما نمی‌بینیم و به مصلحت‌هایی توجه دارد که ما درک نمی‌کنیم.
- گاهی چیزهایی را به نفع خود می‌پنداریم در حالی که به ضرر ماست؛ یا اموری را به ضرر خود می‌دانیم در حالی که به نفع ماست: ﴿وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾

(مهربانی خداوند و رقم زدن مصلحت انسان)

- در این مواقع است که خدایی که از هر کس به بندگانش مهربان‌تر است، آن چیزی را برای انسان متوکل رقم می‌زند که خیر و صلاح او در آن باشد.

امام علی علیه السلام در یکی از دعاها می‌گوید: «خداوند تو با آنان که به تو بیشتر عشق می‌ورزند بیش از دیگران انس می‌گیری و برای اصلاح کار آنان که بر تو توکل می‌کنند از خودشان آماده‌تری، اسرار ایشان را می‌دانی و بر اندیشه‌هایشان آگاهی و بر میزان بینش آنان دانایی.»

امام علی علیه السلام در ادامه می‌فرماید: «رازهایشان نزد تو آشکار و دل‌هایشان در حسرت دیدار تو داغدار. اگر تنهایی، آنان را به وحشت اندازد، یاد تو آنان را آرام می‌سازد و اگر مصیبت‌ها بر آنان فرو بارد، به تو پناه آورند و روی به درگاه تو دارند، چون می‌دانند سر رشته کارها به دست توست.»

۱- توضیح

در این قسمت ابتدا معنی توکل را بیان کردیم. سپس گفتیم که انسان متوکل به دو دلیل بر خدا توکل می‌کند: (۱) این که خداوند از آینده آگاه است و می‌داند مصلحت ما در چیست در حالی که ممکن است ما آن را درک نکنیم و (۲) خداوند از همه نسبت به ما مهربان‌تر است. پس حتماً آن چیزی را رقم می‌زند که به خیر و صلاح ماست.

۲- کلیدواژه

توکل بر خدا: اعتماد به خداوند و سپردن نتیجه کارها به او

۳- رابطه علت و معلولی

با توجه به کلمه «زیرا» می‌فهمیم: علم خداوند نسبت به آینده و توجه او به مصلحت انسان: علت و این که انسان متوکل می‌داند در صورت انجام وظیفه، هر نتیجه‌ای به دست آید به مصلحت اوست: معلول و نتیجه است. هم‌چنین این که خداوند از هر کس نسبت به بندگانش مهربان‌تر است: علت و این که خدا آن چیزی را برای انسان متوکل رقم می‌زند که خیر و صلاح او در آن باشد، معلول و نتیجه است.

۴- پیام حدیث (۱)

این حدیث بیانگر لزوم توکل بر خدا است، زیرا خداوند از اسرار و اندیشه‌های انسان آگاه است. در این حدیث بیشتر عشق ورزیدن به خدا: علت و انس گرفتن بیشتر خدا با آنان: معلول و نتیجه است.

۵- پیام حدیث (۲)

این حدیث بیان می‌کند که متوکلان تنها بر خداوند تکیه می‌کنند و خدا را تنها پناه خود در تنهایی‌ها می‌دانند.

به یاد خداوند بودن: علت و آرامش یافتن متوکلان در تنهایی‌ها: نتیجه و معلول است. علم و آگاهی متوکلان از این که سر رشته کارها به دست خدا است: علت و روی آوردن و پناه بردن به او در مصیبت‌ها نتیجه و معلول است.

۶- ارتباط مفهومی

آیه ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾ با سخنان حضرت علی (ع) هم‌مفهوم است، زیرا بیانگر اهمیت و لزوم توکل بر خداوند می‌باشند.

سوره طلاق، آیه ۳

وَمَنْ يَتَّوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ
آن کس که در راه حق به خدا توکل کند خداوند او را بس است.
إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ
خداوند امر خویش را به سرانجام می‌رساند.

بس بودن خداوند برای متوکلان

وَمَنْ يَتَّوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ
کفایت خداوند برای متوکلان

إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ
اراده خداوند در انجام امور

۱- وَ مَنْ يَتَّوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

هر کس وظیفه‌اش را به خوبی انجام دهد و نتیجه آموزش را به خداوند واگذار کند و به او توکل کند، خداوند او را کفایت می‌کند و تحت حمایت خود قرار می‌دهد. به گونه‌ای که از غیر خدا بی‌نیاز می‌شود و فقط خداوند برای او بس است.

۲- إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ

در اراده و خواست هر کسی، حتی اگر پادشاه و سلطان هم باشد، احتمال شکست و ناکارآمدی وجود دارد؛ اما در اراده خداوند هیچ خللی وجود ندارد.

و اگر اراده خداوند بر انجام کاری باشد، حتماً آن کار انجام می‌شود. این موضوع یکی از دلایلی است که ما را به سمت توکل بر خدا ترغیب می‌کند.

۳- رابطه علت و معلولی

با توجه به حرف «ف» می‌فهمیم که توکل بر خدا: علت و کفایت خداوند: معلول و نتیجه است.

۴- ارتباط مفهومی

عبارت ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾ بیانگر کفایت خداوند برای بندگانش است؛ پس با عبارت ﴿فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ هم‌مفهوم می‌باشد.

سوره بقره، آیه ۲۱۶

عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ
و چه بسا از چیزی بدتان بیاید، در حالی که برای شما خوب است
وَ عَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ
و چه بسا چیزی را دوست بدارد، در حالی که برای شما بد است.

آگاهی خداوند از مصلحت انسان

عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ
بددانستن چیزی دلیل بر مضر بودن آن نیست.

عَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ
دوست داشتن چیزی دلیل بر مفید بودن آن نیست.

۱- عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ

خداوند از آینده امور آگاهی دارد و مصلحت انسان را می‌داند. در حالی که علم انسان ناقص است و ممکن است از چیزی بدش بیاید در حالی که آن برای مفید بوده و خداوند او را به آن فرمان داده است.

۲- عَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ

از آن جایی که علم انسان ناقص است، ممکن است چیزی را دوست داشته باشد؛ در حالی که برایش مضر بوده و خداوند انسان را از آن بازداشته است.

فعالیت کلاسی

با توجه به آیه زیر بگویید چرا بر غیر خدا نمی‌توان توکل کرد؟
قُلْ أَقْرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ، قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ
 در این سؤال، علت اختصاص توکل بر خداوند آمده است. کسی قدرت ایستادگی در مقابل اراده خدا را ندارد. کسی نیست که بتواند در کار خدا دخالت کند و بازدارنده رحمت یا دورکننده گزند باشد.

سوره زمر، آیه ۳۸

قُلْ أَقْرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 بگو چه می‌گویید درباره آن چه جز خدا می‌خوانید؟
 إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ
 اگر خدا خواهد که به من زبانی رسد، آیا آنان دورکننده گزند
 او هستند؟
 أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ
 او اگر رحمتی برای من خواهد، آیا آنان بازدارنده رحمت او هستند؟
قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ
 بگو خدا برای من کافی است و توکل‌کنندگان بر او توکل می‌کنند.

علت اختصاص توکل بر خدا

قل افرایتم ما تدعون من دون الله:
 تحقیر مشرکان و بت‌هایشان

ان ارادنی الله بضر هل هن کاشفات ضره:
 علت اختصاصی توکل بر خدا: ناتوانی
 غیر خدا در دفع گزند از متوکلان

او ارادنی برحمة هل هن ممسکات
 رحمته: علت اختصاص توکل بر خدا:
 ناتوانی غیر خدا در جلوگیری از
 خیرسانی به متوکلان

قل حسبی الله علیه يتوکل المتوکلون:
 کفایت خداوند بر متوکلان

خداوند مشرکان هستند نیز توانایی ایستادن در برابر خداوند را ندارد و هیچ کس نمی‌تواند مانع او شود.

۴- قل حسبی الله علیه يتوکل المتوکلون

در این عبارت خداوند به پیامبر دستور می‌دهد تا بر خدا توکل کند. از آن جا که هیچ کس توانایی ایستادگی در برابر اراده حق تعالی را ندارد. پس فقط باید به او توکل کرد و اگر بر خدا توکل کنیم، از غیر او بی‌نیاز می‌شویم اوست که توکل‌کنندگان را کفایت می‌کند.

۵- ارتباط مفهومی

عبارات ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾، ﴿فَهُوَ حَسْبَهُ﴾ و ﴿قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ همگی به کفایت‌کردن خداوند بر اهل توکل اشاره داشته پس با یکدیگر هم‌مفهوم‌اند.

۱- قل افرایتم ما تدعون من دون الله

در این آیه، خداوند با واسطه پیامبر ﷺ، مشرکان را مخاطب قرار می‌دهد و آن‌ها را درباره بت‌هایشان بازخواست می‌کند به‌گونه‌ای که آنان را ضعیف و حقیر جلوه داده و تحقیر می‌کند.

۲- ان ارادنی الله بضر هل هن کاشفات ضره

یکی از علت‌های اختصاص توکل بر خداوند این است که اگر او اراده کند به کسی گزند و آسیبی برساند هیچ کس حتی بت‌هایی که خدای مشرکان هستند نیز توانایی ایستادن در برابر اراده خداوند را ندارند.

۳- او ارادنی برحمة هل هن ممسکات رحمته

یکی دیگر از دلایل اختصاص توکل بر خدا این است که اگر خداوند بخواهد به کسی خیر و رحمت برساند، هیچ کس حتی بت‌هایی که

شرایط توکل حقیقی

شرط اول، توکل قلبی: توکل کردن فقط به معنای گفتن جمله «خدا یا، بر تو توکل می‌کنم» نیست، بلکه انسان باید در قلب خود بر خدا توکل کند و واقعاً او را تکیه‌گاه خود ببیند. اگر این‌گونه باشیم، خداوند کارهای ما را به بهترین وجه چاره خواهد کرد و آن چیزی که حقیقتاً به نفع ما است پیش خواهد آورد.

امام صادق علیه السلام فرمود: خداوند به داود علیه السلام وحی کرد: هر بنده‌ای از بندگانش به جای پناه‌بردن به دیگری با نیت خالص به من پناه آورد، از کارش چاره‌جویی می‌کنم، گرچه همه آسمان‌ها و زمین و هر چه در آن‌ها است، علیه او برخیزند.

شرط دوم، توکل پس از انجام درست وظیفه: توکل در جایی درست است که انسان مسئولیت و وظیفه خود را به خوبی انجام دهد، یعنی فکر و اندیشه خود را به کار گیرد، با دیگران مشورت کند، بهترین راه ممکن را انتخاب نماید و با عزم و اراده محکم برای رسیدن به مقصود تلاش کند. در این صورت است که می‌توان بر خدا توکل کرد. زیرا توکل، جانشین تنبلی و ندانم‌کاری افراد نیست بلکه کمک‌کننده و امیددهنده به کسی است که اهل همت، تعقل و پشتکار است.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به مردمی برخورد که اهل کار و فعالیت نبودند، به آنان فرمود: شما چگونه مردمی هستید؟
 گفتند: ما توکل‌کنندگان بر خدا هستیم.
 ایشان فرمودند: نه، بلکه شما سربار دیگران هستید.

کشت کن پس تکیه بر جبار کن

گر توکل می‌کنی در کار کن

بهره جویی از اسباب الهی

• توکل کننده‌ای که اهل معرفت باشد، می‌داند که انسان باید در راستای راهیابی به نیازها و خواسته‌هایش، از ابزار و اسباب بهره جوید؛ زیرا این ابزار و اسباب، بنابر حکمت الهی قرار داده شده و بی‌توجهی به آن‌ها، بی‌توجهی به حکمت و علم الهی است.

۱- توضیح

در این قسمت دو شرط اصلی توکل حقیقی را بیان کردیم: (۱) توکل قلبی باشد نه صرفاً زبانی و (۲) انجام درست مسئولیت پیش از توکل بر خدا. توکل کردن نه تنها سبب تنبلی نمی‌شود، بلکه امیددهنده به کسی است که اهل فعالیت و پشتکار باشد.

۲- پیام حدیث (۱)

در این حدیث به لزوم توکل خالصانه بر خدا تأکید شده و ثمره آن چاره‌جویی کردن خداوند از امور توکل کننده است. حتی اگر آسمان‌ها و زمین و هر چه در آن است به مخالفت برخیزند.

۳- پیام حدیث (۲)

در این حدیث پیامبر ﷺ، کسانی را که اهل کار و فعالیت نبودند و فقط بر خدا توکل می‌کردند را سربار دیگران معرفی نموده است و بر این موضوع تأکید دارد که توکل به معنای تنبلی کردن نیست.

۴- پیام بیت

این بیت بیانگر این مفهوم است که انسان در ابتدا باید وظیفه و مسئولیت خود را به خوبی انجام دهد، فکر و اندیشه خود را به کار گیرد، با دیگران مشورت کند، بهترین راه را انتخاب کند و با اراده قوی برای رسیدن به آن تلاش کند، سپس بر خدا توکل کند. این بیت با حدیث پیامبر ﷺ هم‌مفهوم است.

۵- نکته ترکیبی

(درس ۱۵- یازدهم) در آیه ۱۵۹ سوره آل عمران ﴿و شاورهم فی الامر فاذا عزمت فتوکل علی الله﴾ به پیامبر ﷺ دستور می‌دهد که پس از مشورت و تلاش با عزم و اراده محکم به خداوند توکل کند. پس این آیه بیانگر شرط دوم توکل حقیقی بوده و با حدیث پیامبر ﷺ و بیت «گر توکل می‌کنی در کار کن ...» هم‌مفهوم است.

تصمیم و توکل

ویژگی‌های دوران نوجوانی و جوانی

• نوجوانی و جوانی، دوران تصمیم‌های بزرگ است.
• جوان و نوجوان معمولاً شجاعت روحی بالایی دارد و دست و پای وجودش چندان به رشته‌های دنیایی بسته نشده است؛ مانند برخی بزرگسالان نیست که به ثروت و یا مقام دل‌بسته باشد یا در حسادت نسبت به دیگری بسوزد یا در فکر تجملات زندگی باشد.

ویژگی دوران پیری

• هر چه عمر می‌گذرد و قوای انسان رو به سستی می‌گراید، توان انسان برای تصمیم‌های بزرگ نیز کاهش می‌یابد.

آرمان‌های دوران نوجوانی و جوانی

• او می‌تواند آرمان‌های بزرگ داشته باشد، آرمان‌هایی که از نوع پروازند، از نوع رفتن و صعود کردن، نه از نوع ماندن و در باتلاق زندگی دنیایی فرورفتن.
• از این رو، در این دوره نیاز شدیدتری به توکل و اعتماد بر خداوند حس می‌شود.

توضیح

در این قسمت به بیان ویژگی‌های دوران نوجوانی و جوانی پرداختیم با توجه به این ویژگی‌ها می‌فهمیم که در این دوران نیاز بیشتری به توکل و اعتماد بر خداوند وجود دارد.

فعالیت کلاسی

برخی می‌گویند دوره نوجوانی و جوانی دوره خطر (ریسک) کردن است. چه تفاوتی میان «خطر کردن» و «توکل بر خدا» وجود دارد؟ انسان متوکل چون به خداوند توکل کرده است و می‌داند که هر نتیجه‌ای که بگیرد به صلاح اوست، هیچ اضطراب و نگرانی ندارد و با امید به آینده به مسیرش ادامه می‌دهد اما کسی که ریسک می‌کند، همواره در دلش اضطراب و ناراحتی است که نکند نتیجه دلخواهش را نگیرد یا نتیجه‌ای که می‌گیرد به ضررش باشد.

اندیشه و تحقیق

- با توجه به آیات، روایات و توضیحات درس، آثار و فواید توکل را ذکر کنید.
تقویت عزم، تجدید محکم‌تر پیمان، ورود محکم‌تر و استوارتر در کارهای بزرگ، افزایش شجاعت، قدرت تحمل و صبر بیشتر، از دست ندادن آرمان‌ها، خسته‌نشدن در بین راه، دوری از تنبلی و ...
- آیا توکل سبب تنبلی می‌شود یا تحرک؟ چرا؟
توکل، جانشین تنبلی افراد نیست، بلکه کمک‌کننده و امیددهنده به کسی است که اهل همت، تعقل و پشتکار است، زیرا انسان باید ابتدا فکر و اندیشه خود را به کار گیرد، با دیگران مشورت کند، بهترین راه را انتخاب کند و با عزم و اراده محکم برای رسیدن به مقصود تلاش کند، سپس خالصانه بر خدا توکل کند.
- شرایط توکل حقیقی کدام‌اند؟
شرایطی مانند اندیشه و تفکر، مشورت با دیگران و انتخاب عاقلانه‌ترین هدف‌ها.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

کنکور

- ۴۸۹- کدام امر، کمک‌کننده و امیددهنده به کسی است که اهل همت، تعقل و پشتکار است و کدام آیه شریفه، حاکی از آن می‌باشد؟ (فارج از کشور ۹۶ با تغییر)
- (۱) توکل - ﴿أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾
 (۲) تحرک - ﴿أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾
 (۳) توکل - ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّمَا شَاكَرْنَا وَإِنَّمَا كَفُورًا﴾
 (۴) تحرک - ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّمَا شَاكَرْنَا وَإِنَّمَا كَفُورًا﴾
- ۴۹۰- با توجه به آیات قرآن کریم برای تقویت عزم، شایسته است در کارها بر چه کسی اعتماد نماییم؟ (انسانی ۹۶ با تغییر)
- (۱) ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ (۲) ﴿هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾ (۳) ﴿فَأَتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ (۴) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾
- ۴۹۱- با توجه به آیه شریفه ﴿إِن أَرَادَنِي اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾ دلیل دل‌بستگی و اعتماد به خدا، کدام است؟ (هنر ۹۶)
- (۱) در برابر اراده خدا تمام عوامل مؤثر، تأثیرگذاری خود را از دست می‌دهند.
 (۲) خدای رحمان همه موجودات را آفرید و رحمتش را در همه جا و بی‌انتهای گستراند.
 (۳) حوادث جهان و از جمله کارهای انسان، تحت اراده خداوند و مظهری از قضا و قدر اوست.
 (۴) اگر عشق و محبت انسان از امور محدود فراتر رود، دل به سرچشمه کمالات خواهد سپرد.
- ۴۹۲- مبنای توکل بر خدا که متوکلان را به زمزمه ﴿قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ مترجم می‌کند، کدام است؟ (زبان ۹۶)
- (۱) چون خداوند مدبر امور است، پس هرگونه دفع ضرری و یا جلب منفعتی به دست اوست.
 (۲) معبودان باطل، سراپا نیاز و فقر و احتیاج‌اند و گاهی توان دستگیری داعیان خود را ندارند.
 (۳) ایمان و اعتقاد توأم با معرفت و اخلاصشان چنین بازتابی را به دنبال دارد و آنان را به خدا می‌رساند.
 (۴) عامل مؤثر در نظام آفرینش و تأثیرگذار مستقل در نظام وجود، اراده خداوند در عرض اراده انسان است.
- ۴۹۳- با توجه به کلام امیرالمؤمنین (ع) اهل توکل اگر از تنهایی به وحشت بیفتند چه می‌کنند و در برابر مصائب چه حالتی دارند؟ (تجربی ۹۶)
- (۱) سر رشته کارها را به خدا می‌سپارند - به آرمان‌های بزرگ می‌اندیشند. (۲) سر رشته کارها را به خدا می‌سپارند - به درگاه خداوند پناه می‌برند.
 (۳) یاد خدا آن‌ها را آرام می‌کند - به آرمان‌های بزرگ می‌اندیشند. (۴) یاد خدا آن‌ها را آرام می‌کند - به درگاه خداوند پناه می‌برند.
- ۴۹۴- کدام عبارت در مورد رفتار انسان اهل توکل درست است؟ (سراسری زبان ۹۴)
- (۱) باید در راستای راهیابی به نیازها و خواسته‌هایش، از ابزار و اسباب بهره جوید.
 (۲) اهل تلاش است و کارها را ثمره تلاش و کوشش و علم و آگاهی خود می‌داند.
 (۳) به جای مشغول شدن به امور روزمره دنیایی، به دنبال عبادت بوده و بر خدا تکیه کند.
 (۴) همیشه جمله «خدایا بر تو توکل می‌کنم» را بر زبان دارد و در انجام امور بر فکر خود تکیه می‌کند.
- ۴۹۵- شدت نیاز به توکل و اعتماد به خداوند، در دوران است که دوران می‌باشد. به بیان امام صادق (ع) چاره‌جویی از کارها در گرو است. (سراسری فارج از کشور ۹۳)
- (۱) کهنسالی - ماندن - استفاده از وسایل در پرتو حکمت و علم الهی
 (۲) جوانی - ماندن - استفاده از وسایل در پرتو حکمت و علم الهی
 (۳) کهنسالی - رفتن - پناه‌بردن به خدا با نیت خالص
 (۴) جوانی - رفتن - پناه‌بردن به خدا با نیت خالص
- ۴۹۶- در اعتقاد انسان متوکل بر خداوند، استفاده از ابزار و وسایل، نشانه است، زیرا توکل به خداوند، در جایی درست است که (سراسری ریاضی ۹۳)
- (۱) قبول حکمت الهی - انسان، مسئولیت و وظیفه خود را به خوبی انجام دهد
 (۲) قبول حکمت الهی - کار را با اعتماد کامل به قدرت و علم الهی، به خدا محوّل کند
 (۳) اعتقاد به تأثیرگذاری طولی اختیار - انسان، مسئولیت و وظیفه خود را به خوبی انجام دهد
 (۴) اعتقاد به تأثیرگذاری طولی اختیار - کار را با اعتماد کامل به قدرت و علم الهی، به خدا محوّل کند
- ۴۹۷- اگر سؤال شود: «چرا بر غیرخدا نمی‌توان توکل کرد؟» پاسخ به این سؤال، در گرو فهم آیه شریفه است. (سراسری فارج از کشور ۹۴ با تغییر)
- (۱) ﴿إِن أَرَادَنِي اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ﴾ (۲) ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾
 (۳) ﴿عَسَىٰ أَنْ تَحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ﴾ (۴) ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾
- ۴۹۸- آن‌جا که «قیام و خیزش همه آسمان‌ها و زمین و هر چه در آن‌هاست، علیه انسان، فاقد تأثیر است»، زمانی است که و استفاده از ابزار و اسباب در راه دستیابی به هدف، نشان قبول می‌باشد. (سراسری تجربی ۹۴)
- (۱) اراده و مشیت خداوند، حتمیت پیدا کرده باشد - حکمت الهی
 (۲) حقیقت توکل بر خداوند، محقق شده باشد - حکمت الهی
 (۳) اراده و مشیت خداوند، حتمیت پیدا کرده باشد - فاعلیت انسان در تحقق اهداف
 (۴) حقیقت توکل بر خداوند، محقق شده باشد - فاعلیت انسان در تحقق اهداف

۴۹۹- توکل کننده‌ای که اهل معرفت باشد، می‌داند که انسان باید در راستای راهیابی به نیازها و خواسته‌هایش، از بهره جوید، زیرا این‌ها بنا بر قرار داده شده و آیه شریفه حاکی از آن است.

(سراسری هنر ۹۳ با تغییر)

(۱) عزم و اراده - حکمت الهی - ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾

(۲) ابزار و اسباب - تقدیر الهی - ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾

(۳) عزم و اراده - تقدیر الهی - ﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾

(۴) ابزار و اسباب - حکمت الهی - ﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾

۵۰۰- تمام دوران‌ها و مراحل گوناگون زندگی، صحنه خودنمایی نیاز انسان به تحقق توکل بر خداوند است که شدت این نیاز، در دوران به ظهور می‌رسد که مرحله است و معنای توکل، خداوند است.

(سراسری زبان ۹۲)

(۱) نوجوانی و جوانی - رفتن - اعتماد همراه با اخلاص به

(۲) پیری و کهنسالی - رفتن - اعتماد همراه با اخلاص به

(۳) نوجوانی و جوانی - ماندن - ایمان به قدرت غیرمحدود

(۴) پیری و کهنسالی - ماندن - ایمان به قدرت غیرمحدود

۵۰۱- آزادی از تمتیات و وابستگی‌ها و برعکس، معمولاً به ترتیب مرتبط با دوران و است که به ترتیب، مرتبط با آرمان‌های و می‌باشد.

(سراسری هنر ۹۱ با تغییر)

(۱) جوانی - بزرگسالی - ماندن - رهاشدن

(۲) بزرگسالی - جوانی - ماندن - رهاشدن

(۳) جوانی - بزرگسالی - ماندن - رهاشدن

(۴) جوانی - بزرگسالی - ماندن - رهاشدن

۵۰۲- پیامبر گرامی اسلام ﷺ متوکلان غیرفعال را معرفی فرموده است و نتیجه توکل همان دستیابی به به خداوند است.

(ترکیبی سراسری ریاضی ۸۹ و هنر ۸۸)

(۱) سربار - اطمینان و اعتماد

(۲) ملعون - اطمینان و اعتماد

(۳) سربار - محول کردن کارها

(۴) ملعون - محول کردن کارها

۵۰۳- قرآن کریم، مبنای توکل بر خداوند را در توانایی خداوند در خیرسانی و دفع ناگواری‌ها می‌داند که از دقت در آیه شریفه مفهوم می‌گردد.

(سراسری انسانی ۸۹ با تغییر)

(۱) ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾

(۲) ﴿وَعَسَىٰ أَنْ تَحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ﴾

(۳) ﴿إِن لَّيْسَ لِلَّهِ بَکَافٌ عِدَّةٌ﴾

(۴) ﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾

۵۰۴- با توجه به آیه شریفه ﴿قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ ...﴾ مبنای کفایت خداوند در توکل بر او به ترتیب کدام است؟

(سراسری قارچ از کشور ۸۸)

(۱) خیرسانی به متوکلان - دفع گزند از مؤمنان

(۲) دفع گزند از متوکلان - خیرسانی به متوکلان

(۳) خیرسانی به مؤمنان - دفع گزند از مؤمنان

(۴) دفع گزند از مؤمنان - خیرسانی به متوکلان

۵۰۵- به بیان امام صادق (ع) راه خنثی کردن همه توطئه‌ها، است و آن‌جا که پیامبر گرامی اسلام ﷺ، بیکاران را سربار دیگران معرفی می‌فرماید، به این معنی است که توکل بر خداوند توأم با می‌باشد.

(سراسری تهری ۸۸)

(۱) ایمان داشتن به خداوند - انجام مسئولیت

(۲) با نیت خالص به خدا پناه‌بردن - انجام مسئولیت

(۳) ایمان داشتن به خداوند - ایمان و معرفت

(۴) با نیت خالص به خدا پناه‌بردن - ایمان و معرفت

۵۰۶- مهم‌ترین عامل برای تحقق عزم و تصمیم، جهت دستیابی به اهداف موردنظر در زندگی کدام است؟

(زبان ۸۶ با تغییر)

(۱) پایداری در انجام تصمیمات - ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ﴾

(۲) تسریع در انجام تصمیم - ﴿أُولَئِكَ يَسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ هُمْ لَهَا سَابِقُونَ﴾

(۳) حضور در پیشگاه خداوند - ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

(۴) توکل و اعتماد به خدا - ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾

تألیفی

۵۰۷- دل سپردن به کدام عبارت نتیجه‌اش ﴿فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ است؟

(۱) ﴿عَسَىٰ أَنْ تَحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ﴾

(۲) ﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ﴾

(۳) ﴿أَلَيْسَ لِلَّهِ بَکَافٌ عِدَّةٌ﴾

(۴) ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾

۵۰۸- کدام آیه بیانگر این مفهوم است که انسان متوکل، خداوند را تکیه‌گاه مطمئن خود می‌داند و در عین عمل به وظایف خود، نتیجه امورش را به او واگذار می‌کند؟

(۱) ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾

(۲) ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾

(۳) ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾

(۴) ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾

۵۰۹- این مفهوم که توکل کردن فقط به معنی گفتن جمله «خدا یا بر تو توکل می‌کنم، نیست» در کدام گزینه تأکید شده است؟

(۱) متوکل‌ی که اهل معرفت باشد در راستای رسیدن به هدفش از ابزار و اسباب بهره می‌جوید.

(۲) انسان متوکل نه صرفاً لسانی بلکه باید در قلب خود بر خدا توکل کند و به او اعتماد نماید.

(۳) توکل جانشین تنبلی و ندانم کاری نیست بلکه کمک‌کننده و امیددهنده به اهل همت و تعقل است.

(۴) کسی می‌تواند بر خداوند توکل کند که در ابتدا وظیفه‌اش را به درستی و به طور کامل انجام داده باشد.

۵۱۰- چاره‌جویی از کار انسان متوکل حتی اگر همگان بر علیه او برخیزند مشروط به چیست و با کدام عبارت قرآنی مفهوم بیشتری دارد؟

- ۱) پناه‌بردن به خدا بهره‌ خلوص نیت - ﴿أَنْ إِرَادَنِی اللّٰهُ بَصْرًا هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ صُرَّهٖ﴾
- ۲) بهره‌جویی از ابزار و اسباب - ﴿أَنْ إِرَادَنِی اللّٰهُ بَصْرًا هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ صُرَّهٖ﴾
- ۳) بهره‌جویی از ابزار و اسباب - ﴿أَوْ إِرَادَنِی بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمَسِّكَتُ رَحْمَتِهِ﴾
- ۴) پناه‌بردن به خدا به همراه خلوص نیت - ﴿أَوْ إِرَادَنِی بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمَسِّكَتُ رَحْمَتِهِ﴾

۵۱۱- درباره شرط دوم توکل حقیقی به خداوند، به ترتیب کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) فکر - مشورت - انتخاب بهترین راه ممکن - تلاش
- ۲) مشورت - فکر - تلاش - انتخاب بهترین راه ممکن
- ۳) فکر - مشورت - تلاش - انتخاب بهترین راه ممکن
- ۴) مشورت - فکر - انتخاب بهترین راه ممکن - تلاش

۵۱۲- ثمره این باور انسان متوکل که «خداوند آینده‌ای را می‌بیند که ما نمی‌بینیم و به مصلحت‌هایی توجه دارد که ما درک نمی‌کنیم» چیست؟

- ۱) بهره‌بردن از اسباب الهی در جهت رسیدن به خواسته‌ها و نیازهای خویش
- ۲) اعتماد خالصانه به خداوند و درک ناتوانی مخلوقات در برابر اراده الهی
- ۳) انجام دادن مسئولیت خویش به بهترین شکل برای رسیدن به نتیجه مطلوب
- ۴) روی آوردن به درگاه الهی و پناه‌بردن به او در هنگام گرفتاری‌ها و بلاها

۵۱۳- در ادعیه‌ای که از حضرت علی علیه السلام نقل شده است راه رسیدن به انس خدا با ما چه عنوان شده است؟

- ۱) توکل خالصانه به درگاه خداوند
- ۲) عشق‌ورزیدن به خداوند تبارک و تعالی
- ۳) توجه به حکمت و علم الهی
- ۴) قراردادن خویش تحت حمایت خداوند

۵۱۴- متوکلان چگونه از وحشت تنهایی، رهایی می‌یابند و از چه رو در مصیبت‌ها روی به درگاه خدا می‌برند؟

- ۱) به وسیله یاد خدا - مصلحت‌هایی را درک می‌کنند که دیگران آن‌ها را نمی‌فهمند.
- ۲) به وسیله یاد خدا - از این که سر رشته کارها به دست اوست آگاهند.
- ۳) با عشق‌ورزیدن به حق - از این که سر رشته کارها به دست اوست آگاهند.
- ۴) با عشق‌ورزیدن به حق - مصلحت‌هایی را درک می‌کنند که دیگران آن‌ها را نمی‌فهمند.

۵۱۵- بی‌نیازی انسان از غیر حق در کدام عبارت قرآنی به صورت استفهام تأکیدی بیان شده است؟

- ۱) ﴿وَمَنْ يَتَّوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾
- ۲) ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾
- ۳) ﴿عَسَىٰ أَنْ تُجِيبُوا شَيْئًا وَ هُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾
- ۴) ﴿قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَّوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾

۵۱۶- کدام مورد از علل تقویت اراده و عزم است؟

- ۱) عشق‌ورزیدن به خدا و انس‌گرفتن با او
- ۲) درک و بهره‌جویی از علم و حکمت الهی
- ۳) یاد خدا به هنگام تنهایی‌ها و در مصیبت‌ها
- ۴) اعتماد به خدا و سپردن نتیجه کارها به او

۵۱۷- پیامبر صلی الله علیه و آله کسانی را که خود را با توجیه فریب می‌دادند و از کار و فعالیت دوری می‌جستند، می‌نامد.

- ۱) اهل توکل بودن - سربرابر دیگران
- ۲) اهل عبادت بودن - سربرابر دیگران
- ۳) اهل عبادت بودن - دل‌بسته به دنیا
- ۴) اهل توکل بودن - دل‌بسته به دنیا

۵۱۸- مفهوم «گاهی اموری را به ضرر خود می‌دانیم، در حالی که به نفع ماست» از دقت در کدام عبارت قرآنی به دست می‌آید؟

- ۱) ﴿عَسَىٰ أَنْ تُجِيبُوا شَيْئًا وَ هُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾
- ۲) ﴿عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾
- ۳) ﴿أَنْ إِرَادَنِی اللّٰهُ بَصْرًا هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ صُرَّهٖ﴾
- ۴) ﴿أَوْ إِرَادَنِی بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمَسِّكَتُ رَحْمَتِهِ﴾

۵۱۹- در نگرش انسان موحد، اعتقاد به «علت اختصاص توکل به خدا» در مفهوم کدام عبارت تجلی دارد و ثمره این اعتقاد چیست؟

- ۱) ﴿عَسَىٰ أَنْ تُجِيبُوا شَيْئًا وَ هُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾ - چاره‌جویی از امور به نحو احسن
- ۲) ﴿إِنْ إِرَادَنِی اللّٰهُ بَصْرًا هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ صُرَّهٖ﴾ - چاره‌جویی از امور به نحو احسن
- ۳) ﴿عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ - بهره‌مندی از علم و حکمت الهی
- ۴) ﴿أَوْ إِرَادَنِی بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمَسِّكَتُ رَحْمَتِهِ﴾ - بهره‌مندی از علم و حکمت الهی

۵۲۰- آرمان‌های انسان در دوران نوجوانی و جوانی از چه نوعی است و این موضوع لزوم توجه به چه نیازی را بیان می‌کند؟

- ۱) در باتلاق زندگی دنیا فرورفتن - اعتماد به خداوند
- ۲) در باتلاق زندگی دنیا فرورفتن - تصمیم‌های بزرگ
- ۳) رفتن و صعودکردن - تصمیم‌های بزرگ
- ۴) رفتن و صعودکردن - اعتماد به خداوند

۵۲۱- بیت «گر توکل می‌کنی در کار کن / کشت کن پس تکیه بر جبار کن» چه مفهومی را بیان می‌کند و از عبارت «إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ» کدام صفت الهی

استنباط می‌گردد؟

- ۱) توکل و اعتماد قلبی به خدا - اراده خداوند
- ۲) توکل و اعتماد قلبی به خدا - علم و حکمت خدا
- ۳) توکل پس از انجام مسئولیت - اراده خداوند
- ۴) توکل پس از انجام مسئولیت - علم و حکمت خدا

۴۹۵ | گزینه ۴

حدیث: صفحه ۱۰۸ / متن: صفحه ۱۰۹

جوان و نوجوان معمولاً آزاد از تمنیات و وابستگی‌هاست. شجاعت روحی بالایی دارد؛ او آرمان‌هایی دارد از جنس رفتن؛ در این دوره، نیاز شدیدتری به توکل و اعتماد بر خداوند حس می‌شود. امام صادق علیه السلام فرمودند: «خداوند به داوود علیه السلام وحی کرد که هر بنده‌ای از بندگانش، به جای پناه‌بردن به دیگری، با نیت خالص به من پناه آورد، از کارش چاره‌جویی می‌کنم، گرچه همه آسمان‌ها و زمین و هر چه در آن‌ها است، علیه او برخیزند.»

۴۹۶ | گزینه ۱

متن: صفحه‌های ۱۰۸ و ۱۰۹

توکل‌کننده‌ای که اهل معرفت باشد، از ابزار و اسباب بهره می‌گیرد، زیرا می‌داند ابزار و اسباب، بنا بر حکمت الهی قرار داده شده و بی‌توجهی به آن‌ها، بی‌توجهی به حکمت و علم الهی است. توکل در جایی درست است که انسان مسئولیت و وظیفه خود را به خوبی انجام دهد.

۴۹۷ | گزینه ۱

فعالیت کلاسی: صفحه ۱۰۸

در آیه ﴿قُلْ أفرأیتُمْ ما تدعون من دون الله إن أرادنی الله بضرٍ هل هنّ کاشفات ضره...﴾ عبارت‌های ﴿إن أرادنی الله بضرٍ هل هنّ کاشفات ضره﴾ و ﴿أو أرادنی برحمة هل هنّ ممسکات رحمة﴾ به ناتوانی دیگر موجودات در جلوگیری از اراده خداوند اشاره دارد و پاسخ به سؤال «چرا بر غیر خدا نمی‌توان توکل کرد؟» است.

۴۹۸ | گزینه ۲

حدیث: صفحه ۱۰۸ / متن: صفحه ۱۰۹

امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «خداوند به داوود علیه السلام وحی کرد که هر بنده‌ای از بندگانش به جای پناه‌بردن به دیگری با نیت خالص به من پناه آورد، از کارش چاره‌جویی می‌کنم، گرچه همه آسمان‌ها و زمین و هر چه در آن‌هاست، علیه او برخیزند.» انسان باید در راستای راه‌یابی به نیازها، از ابزار و اسباب بهره‌جوید؛ زیرا این ابزار و اسباب بنا بر حکمت الهی قرار داده شده است.

۴۹۹ | گزینه ۴

فعالیت کلاسی: صفحه ۱۰۸ / متن: صفحه ۱۰۹

«توکل‌کننده اهل معرفت از ابزار و اسباب بهره می‌گیرد، زیرا می‌داند این ابزار و اسباب بنا بر حکمت الهی قرار داده شده است.» آیه ﴿إن أرادنی الله بضرٍ هل هنّ کاشفات ضره...﴾ به توکل بر خداوند اشاره دارد. بر طبق این آیه، اگر خداوند بخواهد کاری را انجام دهد، هیچ‌کس توانایی ایستادن در برابر او را ندارد.

۵۰۰ | گزینه ۱

متن: صفحه ۱۰۹

در دوره نوجوانی و جوانی، نیاز شدیدتری به توکل و اعتماد بر خداوند حس می‌شود، زیرا نوجوان و جوان آرمان‌های بزرگ دارد؛ آرمان‌هایی از جنس رفتن. توکل بر خدا به معنای اعتماد به خداوند است که باید خالصانه باشد.

۵۰۱ | گزینه ۴

متن: صفحه ۱۰۹

جوان و نوجوان معمولاً آزاد از تمنیات و وابستگی‌هاست؛ مانند برخی بزرگسالان نیست که به ثروت یا مقام دل بسته‌اند. او می‌تواند آرمان‌های بزرگ داشته باشد، آرمان‌هایی که از نوع پروازند، از نوع رفتن و صعود کردن، نه از نوع ماندن و در باتلاق زندگی دنیایی فرورفتن.

۵۰۲ | گزینه ۱

حدیث: صفحه‌های ۱۰۸ و ۱۰۹ / متن: صفحه ۱۰۷

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم کسانی که اهل کار و فعالیت نبودند و فقط بر خدا توکل می‌کردند را «سربار دیگران» خطاب کرد.

۵۰۳ | گزینه ۴

متن: صفحه ۱۰۹

توکل به خدا به معنای اعتماد به خداوند و سپردن نتیجه کارها به اوست. فعالیت کلاسی: صفحه ۱۰۸
عبارت ﴿إن أرادنی الله بضرٍ هل هنّ کاشفات ضره﴾ یعنی اگر خداوند بخواهد ضرری به کسی برساند، کسی نمی‌تواند جلوی آن را بگیرد، و عبارت ﴿أو أرادنی برحمة هل هنّ ممسکات رحمة﴾ یعنی اگر اراده کند که رحمت و خیری به کسی برسد نیز کسی نمی‌تواند از آن جلوگیری کند؛ پس اگر خداوند بخواهد به کسی خیری یا گزند برساند، هیچ‌کس توان مقابله با او را ندارد؛ پس باید فقط بر خدا توکل کرد.

۴۸۹ | گزینه ۱

متن: آیه: زمر، ۳۸

توکل کمک‌کننده و امیددهنده به کسی است که اهل همت، تعقل و پشتکار باشد. آیه ﴿أو أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِي﴾ علت اختصاصی توکل به خدا را بیان می‌کند.

۴۹۰ | گزینه ۱

آیه: طلاق، ۳

یکی از راه‌های تقویت عزم، اعتماد و توکل به خدا است که عبارت ﴿و من یتوکل علی الله...﴾ بیانگر موضوع توکل بر خدا می‌باشد.

۴۹۱ | گزینه ۱

فعالیت کلاسی: آیه: زمر، ۳۸

از دقت در مفهوم عبارت ﴿إن أرادنی الله بضرٍ هل هنّ کاشفات ضره او ارادنی برحمة هل هنّ ممسکات رحمة﴾ می‌فهمیم که اگر خداوند بخواهد گزند و یا رحمتی را به کسی برساند، هیچ‌کس نمی‌تواند مانع او شود و تمامی عوامل مؤثر در برابر اراده خداوند، بی‌تأثیر می‌شوند.

۴۹۲ | گزینه ۱

فعالیت کلاسی: آیه: زمر، ۳۸

آیه ﴿ان ارادنی الله بضرٍ هل هنّ کاشفات ضره او ارادنی برحمة هل هنّ ممسکات رحمة قل حسبی الله علیه یتوکل المتوکلون﴾ بیان می‌کند که اگر خداوند بخواهد ضرر یا منفعتی به کسی برساند هیچ‌کس نمی‌تواند مانع اراده خداوند شود به همین دلیل فقط می‌توان بر خدا توکل کرد.

۴۹۳ | گزینه ۴

حدیث: صفحه ۱۰۷

امام علی علیه السلام می‌فرماید: «اگر تنهایی، آنان را به وحشت اندازد، یاد تو آنان را آرام سازد و اگر مصیبت‌ها بر آنان فرو بارد، به تو پناه آورند و روی به درگاه تو دارند، چون می‌دانند سر رشته کارها به دست توست.»

۴۹۴ | گزینه ۱

متن: صفحه ۱۰۹

توکل‌کننده‌ای که اهل معرفت باشد، می‌داند که انسان باید در راستای راه‌یابی به نیازها و خواسته‌هایش، از ابزار و اسباب بهره‌جوید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: انسان متوکل کارهایش را ثمره تلاش خود و توکل بر خدا می‌داند.
گزینه ۳: انسان متوکل تلاش می‌کند و مسئولیتش را انجام می‌دهد، سپس به خدا توکل می‌کند.
گزینه ۴: انسان متوکل قلباً بر خدا توکل می‌کند.

۵۰۴ گزینۀ «۲»

دلیل کفایت خداوند در توکل:

۱- «إِنَّ أَرَادَنِي اللَّهُ بِضَرْحٍ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضَرْحِهِ» ← رفع گزند و آسیب از متوکلان

۲- «أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ» ← خیر و رحمت‌رسانی به متوکلان

۵۰۵ گزینۀ «۲»

حدیث: صفحه‌های ۱۰۸ و ۱۰۹

امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «خداوند به داود علیه السلام وحی کرد هر بنده‌ای از بندگانش به جای پناه‌بردن به دیگری با نیت خالص به من پناه آورد، از کارش چاره‌جویی می‌کنم؛ گرچه آسمان و زمین و هر چه در آنها است، علیه او برخیزند.» پس دفع همه توطئه‌ها نتیجه توکل خالصانه بر خداوند است. پیامبر صلی الله علیه و آله، کسانی را که اهل کار و فعالیت نبودند، سربار دیگران معرفی می‌کنند. این موضوع نشان از اهمیت انجام وظیفه و مسئولیت همراه با توکل بر خدا دارد.

۵۰۶ گزینۀ «۴»

متن: صفحه ۱۰۶ / آیه: طلاق، ۳

یکی از عواملی که سبب تقویت عزم و اراده می‌شود، توکل و اعتماد به خداوند است که در عبارت قرآنی «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ» به آن اشاره شده است.

۵۰۷ گزینۀ «۴»

آیه: طلاق، ۳

برای پاسخ‌گویی به این سؤال لازم است آیه زیر را حفظ باشید:

«وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ»

۵۰۸ گزینۀ «۳»

متن: صفحه ۱۰۷ / آیه: طلاق، ۳

انسان متوکل خداوند را تکیه‌گاه خود می‌یابد و در عین عمل به وظایف، امورش را به او واگذار می‌کند و خود را تحت حمایت خداوند قرار می‌دهد. «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ»

۵۰۹ گزینۀ «۲»

متن: صفحه ۱۰۸

توکل کردن فقط به معنای گفتن جمله «خدا یا بر تو توکل می‌کنم» نیست بلکه انسان باید در قلب خود بر خدا توکل کند و واقعاً او را تکیه‌گاه خود ببیند.

۵۱۰ گزینۀ «۴»

حدیث: صفحه ۱۰۸ / فعالیت کلاسی: آیه: زمر، ۳۸

امام صادق علیه السلام فرمود: «خداوند به داود علیه السلام وحی کرد هر بنده‌ای از بندگانش به جای پناه‌بردن به دیگری با نیت خالص به من پناه آورد، از کارش چاره‌جویی می‌کنم، گرچه همه آسمان‌ها و زمین و هر چه در آنهاست، علیه او برخیزند.» عبارت «أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ» بیانگر این مفهوم است که اگر خدا بخواهد رحمتی بر کسی نازل کند هیچ کس نمی‌تواند مانع او شود. پس با حدیث امام صادق علیه السلام هم‌مفهوم می‌باشد.

۵۱۱ گزینۀ «۱»

متن: صفحه ۱۰۸

قبل از توکل باید:

الف) فکر و اندیشه خود را به کار بگیریم.

ب) با دیگران مشورت کنیم.

پ) بهترین راه را انتخاب کنیم.

ت) با عزم و اراده محکم برای رسیدن به مقصود تلاش کنیم.

۵۱۲ گزینۀ «۲»

متن: صفحه ۱۰۷

انسان متوکل می‌داند که در صورت انجام وظیفه، هر نتیجه‌ای که به دست آید، به مصلحت اوست؛ گرچه خود به آن مصلحت آگاه نباشد، زیرا خداوند آینده‌ای را می‌بیند که ما نمی‌بینیم و به مصلحت‌هایی توجه دارد که ما درک نمی‌کنیم. به همین دلیل شایسته است همواره به او اعتماد کنیم و بدانیم که اراده مخلوقات مانع اراده خداوند نیست.

۵۱۳ گزینۀ «۲»

حدیث: صفحه ۱۰۷

امام علی علیه السلام می‌فرماید: «خداوند تو با آنان که به تو بیشتر عشق می‌ورزند، بیش از دیگران انس می‌گیری ...»

۵۱۴ گزینۀ «۲»

حدیث: صفحه ۱۰۷

امام علی علیه السلام می‌فرماید: «رازهایشان نزد تو آشکار و دل‌هایشان در حسرت دیدار تو داغدار، اگر تنهایی، آنان را به وحشت اندازد، یاد تو آنان را آرام می‌سازد و اگر مصیبت‌ها بر آنان فرو بارد، به تو پناه آورند و روی به درگاه تو دارند، چون می‌دانند سر رشته کارها به دست توست.»

۵۱۵ گزینۀ «۲»

آیه: زمر، ۳۶

در عبارت قرآنی «الَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ» به صورت استفهام تأکیدی، کفایت و بس بودن خداوند بر بنده‌اش و بی‌نیازی او از غیر حق بیان شده است.

۵۱۶ گزینۀ «۴»

حدیث: صفحه‌های ۱۰۶

یکی از عواملی که سبب تقویت اراده و عزم می‌شود، توکل به خداست، توکل بر خدا به معنای اعتماد به خداوند و سپردن نتیجه کارها به اوست.

۵۱۷ گزینۀ «۱»

حدیث: صفحه‌های ۱۰۸ و ۱۰۹

روزی پیامبر صلی الله علیه و آله به مردمی برخورد که اهل کار و فعالیت نبودند، به آنان فرمود: «شما چگونه مردمی هستید؟» گفتند: «ما توکل‌کنندگان بر خدا هستیم» ایشان فرمود: «نه، بلکه شما سربار دیگران هستید.»

۵۱۸ گزینۀ «۲»

آیه: بقره، ۲۱۶

«عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ» «چه بسا از چیزی بدتان بیاید، در حالی که برای شما خوب است.»

۵۱۹ گزینۀ «۲»

فعالیت کلاسی: آیه: زمر، ۳۸

به دلیل قدرت و اراده مطلق خداوند در گزندرساندن یا رحمت‌دادن به مخلوقات که در عبارت «إِنَّ أَرَادَنِي اللَّهُ بِضَرْحٍ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضَرْحِهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ» شایسته است فقط بر خدا توکل کنیم.

اگر در قلب خود بر خدا توکل کنیم خداوند کارهای ما را به بهترین وجه چاره خواهد کرد.

۵۲۰ گزینۀ «۴»

متن: صفحه ۱۰۹

نوجوان و جوان می‌تواند آرمان‌های بزرگ داشته باشد، آرمان‌هایی که از نوع پروازند، از نوع رفتن و صعود کردن، نه از نوع ماندن و در باتلاق زندگی دنیایی فرورفتن، از این رو در این دوره، نیاز شدیدتری به توکل و اعتماد بر خداوند، حس می‌شود.

۵۲۱ گزینۀ «۳»

بیت: صفحه ۱۰۹ / آیه: طلاق، ۳

مفهوم بیت «گر توکل می‌کنی در کار کن / ...» این است که انسان ابتدا باید مسئولیت خود را به خوبی انجام دهد سپس به خداوند توکل کند. عبارت «إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ» به اراده خداوند در به سرانجام رساندن امور اشاره دارد.